

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
Інститут управління, технологій та права

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ

«СХВАЛЕНО»

на засіданні приймальної комісії ДУІТ

Протокол № 1 від «12» лютого 2021 р.

В.о. Ректора ДУІТ Н.С. Брайковська

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Вченою радою Інституту управління,
технологій та права
Протокол № 2 від «25» січня 2021 р.

Голова Вченої ради Інституту

М.В. Ковбатиук

ПРОГРАМА

**вступного фахового випробування на навчання для здобуття
рівня вищої освіти – першого (бакалаврського)
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність»
на базі освітньо-кваліфікаційного рівня
«МОЛОДШИЙ СПЕЦІАЛІСТ»**

Київ - 2021

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	3
2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	3
3. ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІН.....	4
3.1 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ».....	4
3.2 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ БІЗНЕСУ».....	7
3.3 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА».....	8
4. ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ.....	11
4.1 ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ».....	11
4.2 ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ БІЗНЕСУ».....	12
4.3 ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА».....	13
5. ПРИКЛАДИ ЗАДАЧ.....	14
6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	16

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відповідно до Правил прийому до Державного університету інфраструктури та технологій Університет здійснює підготовку за рівнем вищої освіти – першим (бакалаврським) за освітньо-професійними програмами зі скороченим терміном навчання осіб, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст».

Програма фахових випробувань зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (далі – Програма) є нормативним документом Державного університету інфраструктури та технологій, який розроблено кафедрою менеджменту, публічного управління та адміністрування на основі освітньо-професійної програми підготовки молодшого спеціаліста галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» та галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти і науки України та згідно Правил прийому на навчання до Державного університету інфраструктури та технологій.

Державний університет інфраструктури та технологій приймає на перший (зі скороченим терміном навчання) або другий (третій) курс (з нормативним терміном навчання на вакантні місця) осіб, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, на визначену кількість місць для здобуття ступеня бакалавра.

Зарахування до Університету здійснюється за результатами вступного випробування в межах ліцензійного обсягу.

Вступники складають письмове вступне випробування з фаху, результати якого оцінюються за «двохсот бальною» шкалою.

Програма випробування включає два теоретичних питання та задачу з таких дисциплін:

- «Економічна теорія»;
- «Основи бізнесу»;
- «Економіка підприємства».

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Відповіді оцінюються за «двісті бальною» шкалою (від 0 до 200).

За вірну відповідь абітурієнт отримує:

Завдання	Максимальна кількість балів
Теоретичні питання з дисциплін:	
Економічна теорія, Основи бізнесу, Економіка підприємства	2*80
Задача	40
Разом	200

Мінімальний прохідний бал – 100 балів. Якщо абітурієнт здав вступне письмове випробування на 0-99 балів, він (вона) не рекомендується до навчання.

3. ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІН

3.1 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії

Основні напрямки і школи економічної теорії. Предмет економічної теорії. Економічні закони, принципи і категорії. Система економічних законів. Методи економічних досліджень. Позитивний і нормативний аналіз. Функції економічної теорії. Економічна теорія і обґрунтування економічної політики.

Тема 2. Економічні потреби та інтереси. Закономірності економічної поведінки споживача

Економічні потреби суспільства, їх суть і класифікація. Закон зростання потреб. Корисність продукту. Гранична корисність продукту. Економічний інтерес, його об'єкт і функція. Інтереси і потреби: діалектика взаємозв'язку. Закономірності економічної поведінки споживача.

Тема 3. Суспільне виробництво, його фактори та форми організації

Суть суспільного виробництва та його складові частини. Фактори суспільного виробництва та їх взаємодія. Функції суспільного виробництва. Натуральна форма організації виробництва. Товарна форма організації суспільного виробництва. Причини виникнення товарного виробництва, його суть, ознаки і роль у розвитку суспільства. Суб'єкти і об'єкти товарних відносин. Проста і розвинена форми товарного виробництва.

Функціонування товарного виробництва і його закони. Товар та його властивості. Вартість і ціна: альтернативні теорії.

Тема 4. Економічна система суспільства. Відносини власності

Економічна система: її сутність та структурні елементи. Суспільний поділ праці і структура продуктивних сил. Виробнича функція та її складові. Домогосподарства, підприємства і держава як суб'єкти економічної системи.

Типи і еволюція економічних систем. Формацийний і загальноцивілізаційний підхід до типізації суспільства.

Відносини власності. Об'єкти і суб'єкти власності. Типи і форми власності.

Право власності. Виникнення і розвиток на сучасному етапі форм власності в Україні. Необхідність існування різноманітності форм власності в ринковій економіці. Структура власності в сфері транспорту. Роздержавлення та приватизація власності.

Тема 5. Гроші, їх функції та види

Виникнення і розвиток грошових відносин. Суть грошей. Функції грошей. Грошовий обіг і його закони. Визначення грошової маси, необхідної для обслуговування товарного обігу. Сталість грошового обігу. Грошові реформи, гроші, ціна та інфляція. Еволюція грошей.

Тема 6. Ринкова організація виробництва

Поняття ринку, умови його функціонування. Функції та структура ринку. Моделі формування ринкових відносин. Види ринків, їх особливості та характерні риси. Ринкова інфраструктура. Ринковий механізм. Проблеми переходу України до ринкової економіки.

Тема 7. Попит і пропозиція. Теорія ринкової рівноваги

Попит. Крива попиту. Закон попиту. Нецінові чинники попиту. Еластичність попиту.

Пропозиція. Крива пропозиції. Закон пропозиції. Нецінові чинники пропозиції. Еластичність пропозиції.

Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Встановлення ринкової рівноваги.

Тема 8. Конкуренція і монополія в ринковій економіці. Типи ринкових структур

Типи ринкових структур. Досконала конкуренція. Монополія. Монополістична конкуренція. Олігополія.

Особливості ціноутворення на окремих ринках.

Роль конкуренції в ринковому ціноутворенні.

Вплив монополії на встановлення ринкової рівноваги. Антимонопольна політика. Антимонопольний комітет та антимонопольне законодавство.

Тема 9. Капітал, витрати виробництва і прибуток

Первісне нагромадження капіталу. Перетворення грошей в капітал. Загальна формула руху капіталу. Капітал як економічна категорія. Альтернативні теорії капіталу. Витрати виробництва. Суть витрат виробництва. Види витрат виробництва та їх динаміка. Витрати виробництва, вартість товару і його ціна. Прибуток як економічна категорія. Теорії прибутку. Норма прибутку і фактори, що на неї впливають.

Тема 10. Доходи у ринковій економіці

Підходи до з'ясування проблеми формування доходів у ринковій економіці.

Винагорода за працю. Заробітна плата: сутність, форми, системи. Продукт праці та зарплата. Номінальна і реальна заробітна плата. Мінімальна зарплата та її критерії.

Прибуток. Норма прибутку. Функції прибутку. Чистий прибуток.

Позичковий процент. Норма позичкового проценту та фактори, що її визначають. Номінальна і реальна ставка. Рента – доход власника за використання землі. Види ренти.

Тема 11. Суспільне відтворення та економічне зростання

Суть і види економічного відтворення: просте і розширене відтворення.

Тіньовий сектор в економічному відтворенні.

Національне багатство і його структура. Проблема розширеного відтворення багатства і шляхи розв'язання економічних проблем.

Суспільний продукт і його форми. Методи обчислення суспільного продукту. Система національних рахунків.

Валовий внутрішній продукт (ВВП), його суть і відтворювальна структура. Валовий національний продукт (ВНП). Чистий національний продукт. Національний дохід. Концепції національного доходу.

Економічне зростання та його розвиток. Типи економічного зростання. Фактори економічного зростання.

Науково-технічна революція (НТР) та її роль в економічному зростанні.

Тема 12. Зайнятість і відтворення робочої сили

Зайнятість: суть і форми. Теорії зайнятості. Зайнятість та відтворення сукупної робочої сили. Зайнятість та рівень безробіття. Види і форми безробіття. Повна зайнятість в умовах ринкової економіки.

Фактори розширеного відтворення робочої сили. Роль держави у відтворенні робочої сили. Проблеми зайнятості та відтворення робочої сили в Україні.

Тема 13. Економічна роль держави в ринковій економіці

Державне регулювання суспільного відтворення та його форми. Планування і програмування. Фінансова система і фінансова політика держави. Фіскальна політика. Фіскальні методи регулювання виробництва. Механізм грошово-кредитного регулювання.

Удосконалення механізму господарювання в Україні.

Тема 14. Закономірності розвитку світового господарства

Світове господарство: його суть і структура. Міжнародний поділ праці і спеціалізація. Міжнародні економічні відносини. Інтернаціоналізація господарських відносин і продуктивних сил. Транснаціональні корпорації та їх роль. Міжнародна економічна інтеграція. Головні інтеграційні угруповання світу. Форми економічних зв'язків. Світогосподарські зв'язки та їх форми. Виникнення світового ринку та його структура. Міжнародна торгівля та її економічні основи.

Сутність і форми руху капіталу. Міжнародна валютна система, валютні ринки і валютний курс. Проблеми конвертованості валюти. Платіжний баланс та його регулювання. Міжнародні валютно-фінансові організації. Міжнародний процес міграції робочої сили, інші форми міжнародних економічних відносин.

3.2 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ БІЗНЕСУ»

Тема 1. Вступ до дисципліни. Основні економічні проблеми

Предмет і завдання курсу. Поняття «економіка», «підприємництво». Економічні відносини. Суб'єкти економіки та підприємництва.

Основні економічні проблеми. Вибір в економіці. Межа виробничих можливостей. Економічна ефективність.

Тема 2. Ринковий механізм та підприємництво

Товарне виробництво, ринок та ринкова економіка. Попит, пропозиція та ринкова рівновага. Функції та види підприємницької діяльності. Організаційно-правові форми підприємництва в Україні.

Власність і економічні інтереси. Власність, експлуатація і управління. Форми державної та муніципальної підтримки підприємництва.

Тема 3. Підприємство як основна ланка національної економіки

Підприємство (фірма) як основна ланка національної економіки та його цілі. Виробничі засоби, їх структура та відтворення. Фізичне і моральне зношування основних засобів. Амортизація. Сутність та структура витрат підприємства. Собівартість і її структура.

Короткостроковий та довгостроковий періоди діяльності фірми. Визначення фірмою оптимального обсягу виробництва.

Тема 4. Роль конкуренції в організації підприємницької діяльності

Сутність та види конкуренції. Стратегії і методи конкуренції. Ринкові структури (досконала конкуренція, монополія, олігополія, монополістична конкуренція). Конкурентні переваги товарів та фірм. Особливості поведінки підприємств за різних ринкових структур. Антимонопольна політика держави, її форми та методи.

Тема 5. Фінансові основи підприємництва

Фінанси підприємства. Основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства та фірми. Доходи від підприємницької діяльності. Податкові зобов'язання підприємства. Сутність та основні принципи оподаткування. Сутність та структура податкової системи. Податкова політика держави. Податкові пільги.

Бухгалтерський баланс.

Тема 6. Основи ціноутворення

Сутність, структура та види цін. Цінова політика підприємства. Фактори ціноутворення. Цінова еластичність попиту та пропозиції. Методики та стратегії встановлення цін.

Розрахунок точки беззбитковості. Стратегії коригування цін (цінове стимулювання, цінова дискримінація та ін.).

Тема 7. Інвестиційні джерела розвитку підприємництва

Інвестиції: сутність, види та цілі. Вибір об'єктів інвестування. Іноземне інвестування. Інвестиційна стратегія. Джерела інвестування та використання інвестиційних коштів.

Процентна ставка та дисконтування грошових потоків.

Тема 8. Ефективність економіки та підприємництва. Підприємницькі ризики

Макрорівень підприємницької діяльності. Основні показники розвитку національної економіки. Загальна економічна рівновага та форми макроекономічної нестабільності.

Види підприємницьких ризиків. Стратегія розвитку фірми. «Бізнес-область» (ніша ринку). Сутність стратегічного управління.

Господарський механізм та економічна політика держави.

Зовнішньоекономічне середовище функціонування та розвитку підприємництва.

3.3 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання

Поняття підприємства, його ознаки. Основні законодавчі акти та інші документи, що регулюють діяльність підприємств в Україні. Виробнича та загальна структура підприємства. Фактори, що впливають на виробничу структуру підприємства. Класифікація підприємств за різними ознаками. Форми об'єднання підприємств: мета і особливості функціонування в Україні.

Тема 2. Управління підприємством

Поняття та необхідність управління. Функції управління. Сучасні принципи управління. Методи управління виробництвом. Організаційні структури управління підприємством. Шляхи удосконалення управління підприємством.

Тема 3. Планування діяльності підприємства

Суть і основні процедури стратегічного планування на підприємстві. Поняття і принципи планування. Методи планування. Система планів підприємства, їх взаємозв'язок. Формулювання стратегії розвитку підприємства. Базові стратегії підприємства. Система показників стратегічного планування. Бізнес-план підприємства, його значення і зміст. Система оперативно-виробничого планування на підприємстві.

Тема 4. Планування виробничої діяльності підприємства

Поняття виробничої програми та правила її розробки. Особливості та складові елементи формування виробничої програми підприємств в умовах ринку. Натуральні показники виробничої програми, їх значення. Розробка

виробничої програми у вартісному виразі. Обґрунтування виробничої програми ресурсами та виробничими потужностями.

Тема 5. Основні засоби та виробнича потужність підприємства

Поняття і класифікація основних засобів підприємства. Класифікація основних засобів за виробничим призначенням. Виробнича структура основних засобів, чинники, що впливають на неї. Облік і оцінка основних засобів. Види і показники зношування основних засобів. Виробнича потужність підприємства, чинники, що впливають на неї.

Тема 6. Амортизація основних засобів та методи її нарахування

Поняття амортизації основних засобів, норми амортизації. Методи амортизації основних засобів. Податковий та бухгалтерський облік основних засобів підприємства. Ремонт основних засобів, види ремонтів та її фінансування. Розширене відтворення основних засобів. Показники використання основних засобів підприємства. Напрямки поліпшення використання основних засобів та виробничих потужностей підприємств.

Тема 7. Оборотні кошти підприємства

Поняття та матеріальний склад оборотних засобів та засобів обігу підприємства. Оборотні кошти підприємства, їх структура. Джерела формування оборотних коштів підприємства. Нормування оборотних коштів підприємства. Оборотність оборотних коштів, показники оборотності. Вплив оборотності оборотних коштів на кінцевий результат роботи підприємства. Значення та шляхи прискорення оборотності оборотних коштів підприємства.

Тема 8. Персонал підприємства, продуктивність та мотивація праці працівників

Персонал підприємства, його склад і структура. Класифікація персоналу підприємства. Кадрова політика підприємства і управління персоналом. Показники руху робочої сили на підприємстві. Продуктивність праці, показники та методи її вимірювання. Планування продуктивності праці. Мотивація як стимулювання до високопродуктивної праці, її моделі і методи.

Тема 9. Оплата праці на підприємстві

Поняття і види заробітної плати. Функції заробітної плати. Шляхи росту заробітної плати. Державна політика оплати праці. Тарифна система як основа організації оплати праці, її елементи. Форми та системи оплати праці. Використання безтарифної системи оплати праці.

Тема 10. Фінансові та нематеріальні ресурси підприємства

Поняття фінансових ресурсів підприємства, джерела їх фінансування. Внутрішнє і зовнішнє фінансування підприємства. Кредит як важлива форма фінансування. Оренда і лізинг як спеціальні форми довгострокового

фінансування. Випуск та продаж акцій і облігацій як форма фінансування підприємства. Напрямки використання фінансових ресурсів підприємства. Поняття і склад нематеріальних ресурсів підприємства. Нематеріальні активи підприємства. Патенти, свідоцтва, ліцензії як форма юридичного захисту об'єктів інтелектуальної власності.

Тема 11. Виробничі інвестиції підприємства

Інвестиції та інвестиційна діяльність підприємства. Види інвестицій, їх характеристика. Поняття виробничих інвестицій (капіталовкладень), їх склад. Структура виробничих інвестицій підприємства. Розрахунок потреби у виробничих інвестиціях. Джерела фінансування виробничих інвестицій. Основні показники оцінки економічної ефективності виробничих інвестицій: чиста приведена цінність проекту (чиста дисконтована (теперішня) вартість); індекс доходності інвестицій; внутрішня ставка доходу інвестицій (внутрішня норма рентабельності інвестицій); період окупності інвестицій. Основні чинники підвищення ефективності використання капіталовкладень підприємств.

Тема 12. Науково-технічний прогрес та інтенсифікація виробництва

Науково-технічний прогрес, його форми. Науково-технічна революція, її основні риси. Основні напрямки науково-технічного прогресу. Показники рівня науково-технічного прогресу. Інноваційні процеси та їх види. Поняття ефективності технічних нововведень, види ефективності. Економічний ефект від впровадження технічних нововведень.

Тема 13. Поточні витрати виробництва

Поняття і характеристика витрат на виробництво продукції. Класифікація витрат. Управління витратами на підприємстві. Групування витрат на виробництво продукції за економічними елементами та складання кошторису витрат.

Тема 14. Собівартість продукції підприємства

Поняття і види собівартості продукції. Показники собівартості продукції. Джерела і шляхи зниження собівартості продукції. Планування собівартості продукції пофакторним методом. Індексний метод розрахунку зниження собівартості продукції. Калькулювання собівартості одиниці продукції.

Тема 15. Система оподаткування в Україні

Сутність податкової системи. Види та групи податків. Принципи та механізми оподаткування. Функції податків. Податок на прибуток. Податок на додану вартість. Податок з доходів фізичних осіб. Єдиний соціальний внесок. Акцизний податок. Єдиний податок.

Тема 16. Ціни та ціноутворення в ринкових умовах

Економічний зміст і функції цін. Мета ціноутворення в умовах ринку. Види цін. Гуртові та роздрібні ціни на продукцію, їх формування. Чинники, що впливають на ринкове ціноутворення. Методи ціноутворення в умовах ринку. Модифікація цін. Проблеми та шляхи вдосконалення ціноутворення в Україні.

Тема 17. Фінансові результати та ефективність діяльності підприємства

Суть і основні завдання фінансової діяльності підприємства. Дохід підприємства, чинники, що впливають на його величину. Загальна схема формування фінансових результатів підприємства. Поняття і види прибутку підприємства. Розподіл прибутку підприємства. Суть і характеристика загальної ефективності діяльності підприємства. Показники ефективності виробництва. Резерви і чинники підвищення ефективності виробництва.

Тема 18. Якість та конкурентоспроможність продукції підприємства

Поняття якості продукції, необхідність та значення її підвищення. Показники якості продукції. Методи оцінки якості продукції. Конкурентоспроможність продукції: чинники забезпечення та методика оцінки її рівня. Механізм управління якістю та конкурентоспроможністю продукції. Стандартизація та сертифікація продукції. Державний нагляд за якістю продукції. Економічна ефективність підвищення якості та конкурентоспроможності продукції. Шляхи підвищення якості та конкурентоспроможності продукції.

4. ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ

4.1 ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

1. Поняття і ознаки підприємства, класифікація підприємств за різними ознаками.
2. Поняття, функції та принципи управління.
3. Методи управління виробництвом та організаційні структури управління підприємством.
4. Поняття, принципи та методи планування.
5. Система планів підприємства та їх взаємозв'язок, бізнес-план підприємства.
6. Продуктивність праці, показники її вимірювання, мотивація праці.
7. Поняття і класифікація основних засобів підприємства за виробничим призначенням.
8. Виробнича структура основних засобів, чинники, що впливають на неї.
9. Облік і оцінка основних засобів.
10. Види і показники зношування основних засобів.
11. Поняття амортизації основних засобів, норми і методи амортизації.
12. Показники використання та руху основних засобів підприємства.

13. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів.
14. Поняття та матеріальний склад оборотних засобів підприємства.
15. Оборотні кошти підприємства, їх структура та джерела формування.
16. Оборотність оборотних коштів, показники оборотності.
17. Інвестиції та їх види, реінвестиції, інвестиційна діяльність підприємства.
18. Основні показники оцінки економічної ефективності виробничих інвестицій.
19. Ціни, їх функції та види.
20. Поняття та методи ціноутворення.
21. Поняття і характеристика витрат на виробництво продукції.
22. Класифікація витрат (постійні, змінні, прямі, непрямі, за економічними елементами та статтями калькуляції).
23. Поняття і види собівартості продукції, калькулювання собівартості одиниці продукції.
24. Особливості розрахунку собівартості перевезень водним транспортом.
25. Сутність податкової системи, функції податків.
26. Види та групи податків (податок на прибуток підприємств, ПДВ, податок з доходів фізичних осіб, єдиний соціальний внесок, єдиний податок та акцизний податок).
27. Доходи підприємства.
28. Розрахунок доходів судноплавних компаній, портів, суднобудівних та судноремонтних заводів.
29. Прибуток підприємства, його формування та використання.
30. Показники рентабельності.

4.2 ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»

1. Політична економія як наука. Еволюція поглядів на предмет політичної економії.
2. Економічні закони, їх об'єктивний характер. Використання економічних законів.
3. Основні етапи становлення та розвитку економічної науки.
4. Суспільне виробництво і його структура.
5. Сфери суспільного виробництва.
6. Обмеженість виробничих ресурсів. Проблеми економічного вибору. Альтернативна вартість.
7. Сутність власності як економічної категорії. Суб'єкти та об'єкти власності.
8. Ефективність суспільного виробництва та її визначення. Економічні показники ефективності.
9. Типи і форми власності. Економічний та юридичний зміст власності.
10. Трансформація відносин власності в умовах переходу України до ринкової економіки.
11. Гроші, їх функції і види. Закон грошового обігу.

12. Товарне виробництво, його характерні риси та роль в економічному розвитку суспільства.
13. Вартість і ціна продукції.
14. Підприємництво: сутність, форми, основні напрямки і проблеми розвитку.
15. Закон вартості і його функції.
16. Капітал як економічна категорія. Основні форми капіталу.
17. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага.
18. Циклічний характер розвитку економіки. Основні характеристики циклів.
19. Економічне зростання та його основні типи.
20. Інфляція. Типи інфляції.
21. Еластичність попиту та пропозиції. Фактори, що на неї впливають.
22. Конкуренція і монополія в ринковій економіці.
23. Ринкова інфраструктура, її формування та значення.
24. Держава як суб'єкт економічної системи. Економічна роль держави в ринковій економіці.
25. Основні риси та тенденції розвитку сучасного світового господарства.
26. Вільні економічні зони.
27. Проблеми інтеграції економіки України в світове господарство.
28. Міжнародні економічні відносини та їх основні форми.
29. Безробіття, його види і наслідки.
30. Основні глобальні проблеми сучасності та їх класифікація та шляхи вирішення.

4.3 ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ БІЗНЕСУ»

1. Поняття й сутність підприємництва, його основні ознаки і принципи.
2. Роль підприємництва в розвитку суспільства.
3. Види підприємств за класифікаційними ознаками.
4. Принципи організації фінансування бізнесу.
5. Фінансові ресурси бізнесу та джерела їх формування
6. Взаємовідносини бізнесу і влади.
7. Господарські товариства як організаційна форма підприємництва.
8. Венчурне фінансування бізнесу.
9. Визначення та види комерційних угод.
10. Визначення комерційної таємниці, її ознаки та характеристика.
11. Ділова етика в бізнесі та її характеристика.
12. Характеристика та класифікація підприємницьких ризиків.
13. Соціальна відповідальність бізнесу.
14. Способи організації бізнесу.
15. Ризик-менеджмент у бізнесі.
16. Система франчайзингу.
17. Бізнес-план у підприємницькій діяльності.
18. Етапи складання бізнес-плану.
19. Види, структура та типовий алгоритм розробки бізнес-плану.

20. Оподаткування підприємницької діяльності.
21. Податкова політика та її вплив на підприємництво.
22. Види податків та їх характеристика.
23. Характеристика окремих видів місцевих податків і зборів.
24. Спрощена система оподаткування малого бізнесу.
25. Роль малого бізнесу в Україні та проблеми його розвитку.
26. Основні напрями державної політики щодо розвитку і підтримки підприємництва в Україні.
27. Фіскальна політика держави та її вплив на розвиток підприємництва.
28. Інвестиційна політика та її вплив на розвиток підприємництва.
29. Інновації як фактор економічного зростання підприємства.
30. Роль малого бізнесу у формуванні середнього класу.

6. ПРИКЛАДИ ЗАДАЧ

1. Визначити фондівдачу основних засобів підприємства, якщо:
  - середньорічна вартість основних засобів – 20 млн. грн.;
  - обсяг реалізованої продукції підприємства за календарний період – 10 млн. грн.

2. Визначити фондоозброєність праці працівників підприємства, якщо:
  - середньорічна вартість основних засобів – 20 млн. грн.;
  - чисельність робітників – 500 чоловік.

3. Визначити фондомісткість основних засобів підприємства, якщо:
  - середньорічна вартість основних засобів – 20 млн. грн.;
  - обсяг реалізованої продукції підприємства за календарний період – 10 млн. грн..

4. Визначити рентабельність основних засобів підприємства, якщо:
  - середньорічна вартість основних засобів – 20 млн. грн.;
  - чистий прибуток підприємства – 1 млн. грн.

5. Визначити коефіцієнт зносу основних засобів на початок року, якщо на початок року первісна вартість основних засобів підприємства становила 50 тис. грн., знос – 10 тис. грн.

6. Визначити коефіцієнт зносу основних засобів на кінець року, якщо на кінець року первісна вартість основних засобів підприємства становила 48 тис. грн. Знос основних засобів на кінець року становив 15 тис. грн.

7. Визначити коефіцієнт оновлення основних засобів на підприємстві протягом року, якщо первісна вартість основних засобів підприємства на кінець року становила 573 тис. грн. Протягом року було придбано та введено в дію

основні засоби вартістю 38 тис. грн.

8. Визначити коефіцієнт вибуття основних засобів на підприємстві протягом року, якщо на початок року первісна вартість основних засобів підприємства становила 590 тис. грн. Протягом року з експлуатації вибуло основних засобів на суму 55 тис. грн.

9. Визначити коефіцієнт оборотності оборотних коштів, якщо:

- сума реалізованої продукції підприємства за календарний період – 20 млн. грн.;

- середньорічні залишки оборотних коштів – 2 млн. грн.

10. Визначити коефіцієнт закріплення оборотних коштів, якщо:

- сума реалізованої продукції підприємства за календарний період – 20 млн. грн.;

- середньорічні залишки оборотних коштів – 2 млн. грн.

11. Визначити період обороту оборотних коштів, якщо:

- коефіцієнт оборотності оборотних коштів - 10 оборотів;

- календарний період – 360 днів.

12. Розрахувати доходи від роботи лінії Запоріжжя – Ізмір при перевезенні сталевих рулонів суднами типу „Десна”, якщо:

- обсяг перевезень – 60 тис. тонн;

- фрахтова ставка – 300 грн. за 1 тонну;

13. Розрахувати прибуток від роботи лінії Запоріжжя – Ізмір при перевезенні сталевих рулонів суднами типу „Десна”, якщо:

- доходи від роботи лінії - 18 млн. грн.;

- сума експлуатаційних витрат – 10 млн. грн.

14. Розрахувати чистий прибуток роботи лінії Запоріжжя – Ізмір при перевезенні сталевих рулонів суднами типу „Десна”, якщо:

- прибуток від роботи лінії – 10 млн. грн.

15. Розрахувати рентабельність роботи лінії Запоріжжя – Ізмір при перевезенні сталевих рулонів суднами типу „Десна”, якщо:

- чистий прибуток від роботи лінії – 1,2 млн. грн.;

- сума експлуатаційних витрат – 10 млн. грн.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Анатомія менеджменту. Ефективний спосіб керувати компанією [Текст] / Генрі Мінцберг ; пер. з англ. Роман Корнута. - Київ : Наш формат, 2018. - 397 с.
2. Боднарук, І. Р. Економіка і організація виробництва : конспект лекцій / І. Р. Боднарук, Н. А. Даляк, Т. П. Кулик. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2017. - 240 с.
3. Економіка і фінанси підприємства [Текст] : навч. посіб. / [Гурова К. Д. та ін.]. - Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2018. - 792 с
4. Економіка і фінанси підприємства [Текст] : навч. посіб. / О. Т. Коваль, Ю. Б. Колупаєв, В. В. Пархоменко ; Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. - Київ : Консультант, 2017. - 256 с.
5. Економіка підприємств водного транспорту : Навчальний посібник/ Колектив авторів. За загальною редакцією В.Г. Коби. - К.: ТОВ «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2017. – 468 с.
6. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. Б. Юрченко, Р. С. Кравчук, І. Б. Запужляк, І. І. Василик. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2018. - 377 с.
7. Економіка підприємства : навч. посіб., практикум / Я. С. Витвицький, У. Я. Витвицька, Н. О. Гавадзин, Р. Р. Зелінський ; Петренко В. П., ред. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. - 306 с.
8. Економічне управління підприємством [Текст] : конспект лекцій для студентів ден. та заоч. форм навчання за спец. 051 "Економіка / [уклад. Л. С. Ларка] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т", [Каф. економіки і маркетингу]. - Харків : НТУ "ХПІ", 2019. - 83 с
9. Закон України «Господарський кодекс України» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 18, N 19-20, N 21-22, ст.144. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>
10. Закон України «Податковий кодекс України» (Із змінами, внесеними згідно із Законом N 2856- VI (2856-17) від 23.12.2010) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>
11. Зелінська, Г. О. Потенціал і розвиток підприємства : навч. посіб. / Г. О. Зелінська, І. В. Федорович, Т. В. Семенютіна. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. - 222 с.
12. Кузьмин, В. М. Економіка підприємства та управлінська економіка : практикум / В. М. Кузьмин. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. - 51 с.
13. Кулик, Т. П. Організація, планування і управління виробництвом : навч. посіб. / Т. П. Кулик. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. - 232 с.
14. Менеджмент: графічна і таблична візуалізація [Текст] : навч. посіб. / [О. С. Кузьмін та ін.] ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - 4-те вид., випр. та допов. - Львів : Вид-тво Львів. політехніки, 2018. - 207 с.
15. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни "Стратегія підприємства" для студентів напряму підготовки 6.030504 "Економіка підприємства" всіх форм навчання [Текст] / Харків. нац.

- екон. ун-т ім. Семена Кузнеця ; [уклад.: Селезньова Г. О., Запащук Л. В.]. - Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. - 62 с.
16. Метешоп, І. М. Економіка і фінанси підприємства : навч. посіб. Ч. 1 / І. М. Метешоп, Н. І. Ящеріцина. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2017. - 291 с.
  17. Механізм державно-приватного партнерства на транспорті./ О.О.Карпенко, С.М.Боняр, В.А.Будник, К.В. Лерніченко. Монографія. – К.: ТОВ «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2016. – 158 с.
  18. Побігун, С. А. Моделювання господарських процесів : конспект лекцій / С. А. Побігун. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2017. - 41 с.
  19. Різнобарвний менеджмент. Еволюція мислення, лідерства та керування [Текст] / Валерій Пекар. - 2-е вид., допов. - Харків : Фоліо, 2019. – 190
  20. Стратегічне управління : навч. посіб. для студентів ВНЗ / [Тищенко О. М. та ін.] ; Нац. фармацевт. ун-т, Харків. нац. автомоб.-дорож. ун-т. - Харків : ХНАДУ, 2016. - 251 с.
  21. Стратегічне управління : навч. посіб. для студентів екон. спец. / Н. С. Краснокутська, І. А. Кабанець ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". - Харків : НТУ "ХПІ", 2017. - 459 с.
  22. Стратегічне управління [Текст] : навч. посіб. / А. В. Вороніна, А. Ю. Берьозкіна ; Дніпров. держ. техн. ун-т (ДДТУ). - Кам'янське : ДДТУ, 2017. – 417 с.
  23. Стратегічне управління [Текст] : підручник / Валерій Тертичка. - Київ : К.І.С., 2017. - 931 с. : рис., табл. - Бібліогр. в кінці розд. - ISBN 978-617-684-183-8
  24. Стратегічне управління розвитком підприємства (на прикладі залізничного транспорту) [Текст] : монографія / Синиця Л. В. ; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. - Київ : Міцінський С. А. [вид.], 2016. - 257, [2] с.
  25. Стратегічне управління та політичне прогнозування в публічній сфері: навч. посіб. / [С. О. Телешун] ; за заг. ред. С. О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Каф. публ. політики та політ. аналітики. - Київ : НАДУ, 2018. - 190, [1] с.
  26. Стратегічне управління. Методи портфельного аналізу: [навч. посіб.] / В. Г. Балан. - Київ : Наукова столиця, 2018. - 199 с.
  27. Стратегічне управління. Практикум [Текст] : [навч. посіб.] / В. Г. Балан. - 2-ге вид., перероб. і допов. - Київ : Наукова столиця, 2018. - 523 с.
  28. Стратегічний аналіз [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Н. В. Чебанова, Л. Є. Ревуцька ; Укр. держ. ун-т залізн. трансп. - Харків : УкрДУЗТ, 2016. - 294 с.
  29. Стратегічний менеджмент [Текст] : навч. посіб. / Н. Ю. Подольчак ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - 2-ге вид., зі змін. та допов. - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. - 422 с.
  30. Стратегічний фінансовий менеджмент [Текст] : навч. посіб. / Костирко Л. А. [та ін.] ; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. - 2-ге вид., перероб. та допов. - Сєвєродонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2017

31. Стратегія підприємства : навч. посіб. / А. П. Наливайко, Н. М. Гаращенко, Є. В. Прохорова ; за заг. та наук. ред. д-ра екон. наук, проф., заслуж. діяча науки і техніки України А. П. Наливайка ; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Київ : КНЕУ, 2016. – 485.
32. Стратегія підприємства [Текст] : зб. тест. завдань / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича ; уклад. Т. П. Юрій. - Чернівці : Рута, 2015. - 95 с.
33. Стратегія підприємства [Текст] : навч. посіб. / [Г. А. Семенов та ін.] ; за заг. ред. Г. А. Семенова ; Класич. приват. ун-т. - Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2015. - 351 с.
34. Стратегія підприємства [Текст] : навч. посіб. / Залуцька Х. Я. ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Растр-7, 2017. - 247, [9] с.
35. Фінанси підприємства [Текст] : навч. посіб. / Н. Л. Марусяк ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : ЧНУ ім. Юрія Федьковича : Рута, 2019. - 131 с.
36. Фондовий ринок: [підручник] / [В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вірченко та ін.]; за ред. В.Д. Базилевича. Книга 2. – К.: Знання, 2016. – 686 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

37. Закон «Про морські порти України», Електронний ресурс: Режим доступу <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4709-17>
38. Сервер Верховної Ради України. – Режим доступу :www.rada.gov.ua.
39. Сервер Міністерства інфраструктури України . – Режим доступу :<http://www.mtu.gov.ua/>
40. Порты Украины.- – Режим доступу: <http://portsukraine.com>
41. Центр транспортних стратегій.- Режим доступу: <http://cfts.org.ua>
42. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
43. Стратегія розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року: схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 р. № 504-р.- [Електронний ресурс].-Джерело доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504-2017-%D1%80>
44. Стратегічне управління, як основна частина менеджменту підприємства http://bses.in.ua/journals/2019/38_1_2019/23.pdf
45. Суспільна політика та стратегічний менеджмент <https://ipas.org.ua/index.php/journal>

Декан ФУТ

С.М. Боняр

Укладачі:

проф., д.е.н.

О.О. Карпенко

доц., к.е.н.

Т.Б. Семенчук